

Konsultatīvās padomes sanāksmes PROTOKOLS

Rīga

2020.gada 15.decembrī

Nr.2

Sanāksme tiek organizēta attālināti tiešsaistes režīmā ar lietojumprogrammas „Microsoft Teams Meeting” nodrošinājumu.

Sanāksmē piedalās:

1) Regulatora pārstāvji:

Rolands Irklis	priekšsēdētājs
Intars Birziņš	padomes loceklis
Imants Mantiņš	padomes loceklis
Jānis Miķelsons	izpilddirektors

2) Konsultatīvās padomes pārstāvji:

Konsultatīvās padomes vadītājs:

Edmunds Valantis, Ekonomikas ministrijas valsts sekretārs

Konsultatīvās padomes vadītāja vietnieks:

Kaspars Rumba, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras padomes loceklis (LTRK)

Konsultatīvās padomes locekļi:

Andris Akermanis, Latvijas Pašvaldību savienības padomnieks enerģētikas jautājumos

Jānis Bērziņš, Latvijas Siltumuzņēmumu asociācijas viceprezidents

Uldis Biķis, Latvijas Darba devēju konfederācijas viceprezidents

Līga Daugaviete, Konkurences padomes padomes locekle

Ludmila Ivanova, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Pašvaldību departamenta Pašvaldību pārraudzības nodaļas vadītāja

Agija Leitāne-Šķēle, Finanšu ministrijas Juridiskā departamenta direktora vietniece

Baiba Miltoviča, Latvijas Patērētāju interešu aizstāvības asociācijas koordinatore Eiropas Savienības jautājumos

Uldis Reimanis, Satiksmes ministrijas valsts sekretāra vietnieks

Baiba Vītolīna, Patērētāju tiesību aizsardzības centra direktore

3) klātesošās personas:

Rudīte Vesere Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Vides aizsardzības departamenta direktore

Ludmila Zaharenko Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Pašvaldību departamenta Pašvaldību pārraudzības nodaļas vadītāja

Edijs Šaicāns

Ekonomikas ministrijas Enerģijas tirgus un infrastruktūras departamenta direktors

Intars Eglītis

Ekonomikas ministrijas iekšējā tirgus departamenta direktora vietnieks

4) Konsultatīvās padomes sekretariāta pārstāvji:

Diāna Kristapa, Māra Bērziņa, Baiba Jakobsons, Ieva Lezdiņa, Linda Medene

Sanāksmi protokolē: **Ieva Lezdiņa**, Konsultatīvās padomes sekretariāta pārstāve

Sanāksmi sāk pulksten 13.00.

Notiek audioieraksts.

Konsultatīvās padomes vadītājs Edmunds Valantis iepazīstina klātesošos ar darba kārtību.

DARBA KĀRTĪBA

1. Diskusija par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas Stratēģisko rīcības plānu 2021.gadam.
2. Dažādi informatīvi jautājumi.

E. Valantis dod vārdu Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes priekšsēdētājam Rolandam Irklim.

1. Par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas Stratēģisko rīcības plānu 2021.gadam

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes priekšsēdētājs Rolands Irklis sniedz prezentāciju „Regulatora prioritārie mērķi 2021”.

Līdz sanāksmes sākumam Konsultatīvās padomes locekļiem tika nosūtīts materiāls par Regulatora Stratēģisko rīcības plānu, saņemot vairākus priekšlikumus, par kuriem Konsultatīvās padomes locekļi diskutēs pēc noslēdzošās prezentācijas.

K. Rumba informē klātesošos, ka daļa no iesniegtajiem komentāriem ir atsevišķi punkti, un pirms to analizēšanas aicina dalībniekus paust viedokli par stratēģiju kopumā.

Citu padomes locekļu komentāru vai papildinājumu par stratēģiju nav.

K. Rumba sniedz detalizētu skaidrojumu par iepriekš rakstveidā sniegtajiem priekšlikumiem un aicina stratēģijā paredzēt precīzus, izmērāmus kritērijus, pēc kuriem Regulators var pārliecināties par rezultātu sasniegšanu.

Izmērāms kritērijs varētu būt tarifu projektu izskatīšanas laiks, piemēram, to samazinot vismaz par trešdaļu.

Izvērtējot stratēģiskajā dokumentā minētos mērķus, secināms, ka informācija par elektronisko sakaru un elektroenerģijas tirgu lietotājiem ir plaši pieejama, pretēji siltumenerģijas nozarei, kur publicēts pārskats par saņemtajām sūdzībām. K. Rumba norāda, ka būtiski trūkst informācijas par siltumenerģijas nozares atspoguļojumu. Konkrēts izmērāms mērķis, ko varētu definēt ir, piemēram, informācijas apkopojums par situāciju siltumenerģijas nozarē, ar ko pieejams iepazīties nākamā gada beigās. Tas vienlīdz nodrošinās vienotu attieksmi pret visiem tirgus dalībniekiem un lietotājiem, kas atspoguļotos arī ikgadējos Regulatora pārskatos.

J. Bērziņš norāda, ka piekrīt K. Rumbas paustajam viedoklim par tarifu projekta izskatīšanas laiku, jo pašlaik tarifu projektu izskatīšanas process ir pietiekoši ilgstošs un termiņš tiek apturēts brīdī, kad SPRK uzdod komersantam sniegt papildu informāciju.

Komersants, iesniedzot tarifu projektu SPRK izvērtēšanai, nevar prognozēt, cik ilgā laikā tarifu projektu plānots izskatīt. Būtu atbalstāms, ja izskatīšanas termiņš būtu zināms, atbilstoši likumā noteiktajam – ja Regulators 90 dienu laikā nav saņēmis visu nepieciešamo informāciju, tarifu projekts tiek noraidīts. Izskatīšanas procesam ir jābūt pabeigtam ierobežotā laikā. Iespēja saņemt tarifa projekta noraidījumu varētu motivēt komersantu iesniegt nepieciešamo informāciju laicīgi, jo tarifu izskatīšanas process ir abpusēji resursu ietilpīgs gan Regulatoram, gan komersantam.

L. Daugaviete norāda, ka attiecībā uz tarifu projektu izskatīšanas termiņiem, tie ir noteikti likumā. Ja Regulatoram tiktu uzdots iekļauties īsākos termiņos, tas būtu labas prakses un augstas kvalitātes rādītājs, bet jebkurā gadījumā šim procesam jau ir noteikti ierobežojumi. L. Daugavietes ieskatā, ja Regulatoram ir pieejami resursi un iespējas, Regulators operatīvi veic izvērtēšanas procesu, jo Regulators arī ir ieinteresēts izskatīt tarifu projektu pēc iespējas ātrāk. Nav pārliecības, vai šajā dokumentā vajadzētu noteikt augstākus standartus, nekā to nosaka likums.

R. Irklis sniedz skaidrojumu uz iepriekš sniegtajiem komentāriem un norāda, ka problēma ir zināma un konceptuāli Regulators varētu paredzēt nākamā gada stratēģiskajā plānā šādu kritēriju ieviest. Jau šobrīd ir apzināti vairāki risinājumi, kā to var uzlabot, un jau daļa tiek ieviesta šī procesa uzlabošanai. Mērķis, uz ko šobrīd Regulators virzās, ir nodrošināt, lai jau sākotnēji iesniegtais tarifu projekts būtu pēc iespējas precīzāks un kvalitatīvāks. Jau sākotnēji jāvirzās uz to, ka komersants ir informēts par iesniedzamo informāciju un tarifu projektu iesniedz izvērtēšanai pēc iespējas kvalitatīvāku atbilstoši metodikai. Šo mērķi var sasniegt:

- Rīkojot seminārus, apmācības, vadlīnijas par to, kā ir jāsagatavo tarifu projekts. Nodrošināt pietiekami kvalitatīvu informāciju komersantiem, kā jāsagatavo tarifu projekts.

- Neizslēdzot pirmo variantu, pieejamas konsultācijas pirms tarifu projekta iesniegšanas. Tas tiek veikts jau šobrīd, bet Regulators varētu sekmēt, aicinot komersantus izmantot iespēju konsultēties ar Regulatoru vēl vairāk.

Šie būtu pamata risinājumi, lai sākotnējais tarifu projekts tiktu iesniegts precīzs un samazinātu informācijas pieprasījumus izvērtēšanas gaitā.

K. Rumba uzsver, ka šis minētais aspekts bija attiecināms uz siltumenerģijas tarifu projektu izskatīšanu, bet joprojām uztur savu lūgumu izvērtēt iespēju stratēģijā paredzēt izmērāmus kritērijus, pēc kuriem novērtēt, vai mērķis ir sasniegts. K. Rumba aicina pārskatīt stratēģiju un pievērst uzmanību, izceļot svarīgākos uzdevumus un atsakoties no to uzdevumu izpildes, kas ir mazāk būtiskāki. Šādā veidā tika panākts, ka dokuments ir lasāmāks un pārskatāmāks. Vienlaikus tiek uzsvērts, ka stratēģijā nav iekļauts apsveicams un novērtējams darbs par valsts iestādes pielāgošanos ārkārtējai situācijai, kuras laikā darbs un lēmumu pieņemšana tiek efektīvi nodrošināta attālināti.

K. Rumba atzīst, ka pie ekonomiski pamatotām cenām atsevišķi būtu vēlams izdalīt ar Eiropas Komisijas Strukturālo reformu fonda atbalstu īstenoto projektu. Eiropa ir piešķirusi lielu finansējumu, un rezultātiem jābūt pieminēšanas vērtiem arī stratēģijā.

R. Irklis atsaucas uz iepriekš izteikto viedokli attiecībā uz izmērāmiem mērķiem un norāda, ka sanāksmes sākumā klātesošie tika iepazīstināti plānotajiem uzdevumiem, ko Regulators veiks, bet rīcības plāna stratēģiskajā sadaļā tiks ietverts arī sagaidāmais rezultāts, ko Regulators ir iecerējis sasniegt ar konkrēto uzdevumu, lai tas būtu arī izmērāms, kas būtu gan kvalitatīvs novērtējums, gan kvantitatīvs novērtējums.

Par ekonomiski pamatotām cenām un Eiropas projektu Regulators šobrīd ir procesā. Projekts sastāv no vairākām komponentēm – siltumenerģijas metodikas un elektroenerģijas un dabasgāzes regulējuma pilnveidošana. Šobrīd aktīvi tiek strādāts ar Eiropas Savienības izvēlētu konsultantu. Projekts sniedz vērtīgu informāciju, lai saprastu, ko konkrēti vēlamies sasniegt, un ceram jau nākamā gada sākumā virzīties ar konkrētiem priekšlikumiem par metodiku, kādai tai Regulatora ieskatā vajadzētu būt. Projekta mērķis ir pēc iespējas tuvināt visas enerģētikas nozarēs esošās metodikas pēc vienotas pieejas, proti, pielāgot jauno siltumenerģijas tarifu aprēķināšanas metodiku ar elektroenerģijas un dabasgāzes regulējumu, tai skaitā ieviešot ieņēmumu griestu metodi, un paredzot efektivitātes stimulus, lai komersantiem būtu lielāka motivācija uzlabot savu darbību.

K. Rumba aicina pēc iespējas plašāk sniegt tirgus dalībniekiem informāciju par apkopotajiem tirgus datiem, kas tiek regulāri sniegti SPRK izvērtēšanai, tādējādi nodrošinot pēc iespējas redzamāku atgriezenisko saiti gan komersantiem, gan sabiedrisko pakalpojumu lietotājiem.

R. Irklis atzinīgi vērtē minēto virzienu. Labās prakses piemērs, ko atzinīgi novērtē arī komersanti, ir ūdenssaimniecības nozarē apkopotā komersantu informācija, kas tiek publicēta arī Regulatora mājaslapā, ar ko var iepazīties ikviens interesents. Pēc šīs

pieejas atbilstošu informācijas apkopojumu varētu ieviest arī siltumapgādes nozarē. Datu un informācijas pieejamība ir vērtīga, bet daļa informācijas ir ierobežotas pieejamības, kas apgrūtina Regulatora iespējas publicēt datus pilnā apmērā.

A. Akermanis atkārtoti uzsver par līmeņatzīmēm siltumenerģijas nozarē un ienākumu griestu metodi. vai tas ir tas, kas tiek plānots? Kad sagaidāmas siltuma nozares līmeņatzīmes?

R. Irklis paskaidro, ka tie ir saistīti jautājumi. Piemēram, atkarībā no tā, vai ziema ir bijusi auksta vai ļoti silta, uzņēmumam ieņēmumi mainās. Ar attiecīgiem koriģējošiem elementiem ir iespējams attiecīgi koriģēt tarifu, balstoties uz šo ieņēmumu griestu pieeju. Metode ir ieviesta elektroenerģijā, dabasgāzē, un šobrīd Regulatoram ir iecere šo metodi piemērot arī siltumapgādes nozarē. Vienlaikus Regulators raugās uz līmeņatzīmju ieviešanu nozarē, kas ir optimāla izmaksu līmeņa definēšana. Tā ir optimāla izmaksu līmeņa definēšana, šis ir izaicinājums, pie kā Regulators strādā, tiek definēti noteikti efektivitātes parametri, jāņem vērā, ka tie var atšķirties. Tas vēlāk varētu rezultēties ātrākā tarifu izskatīšanā.

J. Bērziņš paskaidro, ka attiecībā uz līmeņatzīmju ieviešanu, Regulatoram nebūtu jānosaka ideālais parametrs, bet drīzāk Regulators publicē tos datus, kas jau ir šobrīd tā rīcībā, lai komersanti var novērtēt to darbības efektivitāti. Tiem nav jābūt absolūtiem skaitļiem, ir pietiekami, ja tie ir relatīvi rādītāji, kas nozarei sniegtu kopējo informāciju, kā katrs izskatās uz kopējā nozares fona.

R. Irklis norāda, ka stratēģiskajā plānā šo var paredzēt, bet pirms tam būtu vēlams konsultēties ar nozari par informācijas apjoma publicēšanu un tās piemērotāko formu. Tas būtu vērtīgi gan komersantam, gan Regulatoram, gan arī patērētājiem.

U. Reimanis izsaka pateicību par iepriekš sagatavoto materiālu, ar ko Konsultatīvās padomes locekļi tika aicināti iepazīties, un atzīst, ka, ņemot vērā, ka Konsultatīvā padome strādā pirmo gadu, visām nozarēm ir plašs spektrs, par ko diskutēt. Sniedz komentāru par savu redzējumu papildināt stratēģiskā rīcības plāna punktu par Universālā pasta pakalpojuma sniegšanas nepārtrauktības nodrošināšanu. Papildināt to ar apakšpunktu – stratēģijas kontekstā plānotie mērķi 2021. gadam, norādot ekonomiski pamatotas cenas un nodrošinot, ka universālā pasta pakalpojuma konkursa rezultātā par vispārējiem pasta pakalpojumiem un abonētajai presei tiek piemēroti uz ekonomiskām izmaksām balstīti tarifi. Papildus U. Reimanis sniedz skaidrojošu informāciju par sadarbību ar BEREC.

R. Irklis klāsta, ka Universālā pasta pakalpojuma konkurss skatāms caur pakalpojuma pieejamības aspektu, lai universālais pakalpojums ir ģeogrāfiski pieejams par pieņemamu, ekonomiski pamatotu cenu. Šim punktam noteikti tiks pievērsta uzmanība.

E. Valantis norāda, ka par iepriekš diskusijā paustajiem un turpmākajiem mērķiem būtu vēlams sākotnēji identificēt izaicinājumus, nepilnības ko nepieciešams novērst.

E. Šaicāns norāda, ka Ekonomikas ministrijas ieskatā ir seši punkti, par kuriem vērst uzmanību vienotas izpratnes veicināšanai.

E. Šaicāns paskaidro, ka pie dokumenta pirmās sadaļas tiek minēts: „Definēt nepieciešamos investīciju un izmaksu efektivitātes stimulēšanas rīkus nacionālās enerģētikas nozares infrastruktūras sistēmu operatoriem.” Ekonomikas ministrijas ieskatā vēlami noskaidrot attiecībā uz investīciju stimulēšanas rīkiem.

R. Irklis norāda, ka šis ir darbs, ko Regulators ir sācis ar investīciju plāniem, un šajos investīciju plānos Regulators vēlas definēt gan to, kādēļ šīs investīcijas tiek veiktas, gan, kāds ir šo investīciju mērķis. Tas var būt saistīts ar pakalpojumu kvalitātes nodrošināšanu vai uzlabošanu, vai pakalpojumu attīstību. Vai arī investīcija ir vērsta uz efektivitātes paaugstināšanu vai, piemēram, mēs varam definēt arī mērķus caur investīcijām, kādā veidā ir jāinvestē, lai uzlabotu uzņēmuma kopējo efektivitāti. Jautājums ir par to, kā investīciju kontekstā definēt ilgtermiņa mērķus komersantiem, lai komersanti virzītos uz kvalitatīvu, efektīvu pakalpojumu sniegšanu.

E. Šaicāns turpina sadaļā (ekonomiski pamatotu cenu noteikšanas stratēģiskais darbības virziens) norādīto mērķi: „Pilnveidot Regulatora darbības (lēmumu) ekonomiskās ietekmes novērtējumu.” Vai šajā izvērtējamā tiks ietverts ilgtermiņa investīciju izvērtējams un tieši no ilgtermiņa pakalpojuma sniegšanas kvalitātes un ilgtermiņa investīciju puses. Kas ir ekonomiskās ietekmes novērtējums? Cik tālu tas sniegsies, un ko tas paredz?

R. Irklis klāsta, ja Regulators rosina vai veic izmaiņas regulējumā vai metodikās, vienlaikus Regulators veic padziļinātu ekonomisko analīzi par šīs metodikas ietekmi uz pakalpojumu cenām un gala lietotājiem, proti, uz kopējo ietekmi uz patērētājiem un tautsaimniecību.

E. Šaicāns norāda, ka Ekonomikas ministrijas ieskatā nav saprotams formulējums: „Elektroenerģijas sadales sistēmas operatoru licenču zonu, darbības procesu un piemēroto tarifu pārskatīšana ar mērķi nodrošināt vienādu pakalpojumu tvērumu un kvalitāti visiem elektroenerģijas lietotājiem.” No šī formulējuma izriet, ka tiek fiksēti, pārskatīti darbības procesi un piemērota tarifu pārskatīšana. Tas nozīmē, ka Regulators plāno iejaukties operatoru darbībā, nepārskatot darbības procesus, jo līdz šim Regulators definēja licenču nosacījumus un prasības, attiecīgi operators pats rod risinājumu, kādā veidā spēj izpildīt definētās prasības.

R. Irklis paskaidro, ka uzdevums ir attiecas uz elektroenerģijas sadales sistēmas operatoriem, kuri apkalpo mazāk nekā 100 000 lietotāju. Regulatora mērķis ir veikt monitoringu, vai minētie sadales sistēmas operatori darbojas atbilstoši regulējumam, vai tarifi ir aktuāli.

E. Šaicāns jautā par Regulatora izvirzīto mērķi – “Harmonizēt pieeju regulējamo aktīvu bāzes (RAB) vērtības uzskaitē regulētas cenas sabiedriskajiem pakalpojumiem, nodrošinot vēsturisko vērtību izsekojamību un RAB vērtības pieauguma noteikšanai

pieļaujamās metodes un pieļaujamo nolietojuma noteikšanas principus *[Izstrādāt grozījumus attiecīgajās metodikās RAB vērtības noteikšanai]* ". Vai izmaiņas netiek veiktas pārāk bieži un pārāk regulāri, neļaujot šiem regulētajiem uzņēmumiem pielāgoties un sakārtot savu finanšu uzskaiti? Lūdz skaidrojumu, lai visām nozarēm būtu skaidrs, kas tiek plānots 2021.gadā.

R. Irklis paskaidro, ka 2019.gadā Regulators mainīja kapitāla atdeves metodikas pieeju un tika identificēta problēma, ka Regulatoram ir ierobežotas iespējas izsekot komersantu pamatlīdzekļu vēsturiskajām vērtībām un daudzos gadījumos ir pieejamas tikai jau pārvērtētās vērtības. Regulators uzskata, ka tam vajadzētu noteikt atskaites punktu un uzskaitīt vēsturiskās vērtības. Ar grozījumiem Regulatora likumā, kas ir spēkā kopš marta, plānots izstrādāt jaunu regulējumu, ar ko sākt uzskaitīt prasības, lai nākotnē Regulatoram būtu iespēja šo regulējumu pilnveidot un mainīt.

E. Šaicāns norāda, ka Ekonomikas ministrijas ieskatā nav korekti noformulēts mērķis: „Pakalpojumu kvalitātes noteikumu izstrāde enerģētikas nacionālās infrastruktūras sistēmu operatoriem ar mērķi noteikt aktuālām lietotāju vajadzībām atbilstošas minimālās (ekonomiski pamatotās) prasības.” Vai tas nenozīmē, ka Regulators noteiks tikai minimālās prasības un viss, kas būs virs minimālajām prasībām, tiks uzskatīts par ekonomiski nepamatotām?

R. Irklis paskaidro, ka pakalpojumu kvalitātes noteikumu izstrāde, formulējumu varam precizēt. Šī mērķa būtība ir veicināt dabisku komersantu motivāciju sekmēt pakalpojuma kvalitāti, kas monopoluzņēmumiem nav. Regulators vēlas izvērtēt, kādi varētu būt kvalitātes kritēriji.

E. Šaicāns jautā, vai Regulatoram ir nepieciešams veikt klientu apmierinātības vērtējumu par AS „Gaso” un AS „Sadales tīkls” sniegto pakalpojuma kvalitāti? Šie regulētie komersanti paši šādus novērtējumus veic, vai tos ir nepieciešams dublēt?

R. Irklis klāsta, ka ik gadu, veicot Regulatora darbību, ir iespēja papildināt šo aptauju ar papildu jautājumiem, kas ir attiecināmi uz nozarēm, iegūstot informāciju par lietotāju pieredzi un kvalitāti, un ir iespējams rast risinājumus, kā šo kvalitāti pilnveidot. Spēt novērtēt ne tikai tehnisko kvalitāti, bet arī klientu pieredzi, komunikāciju, sadarbības procesus ar operatoru, kam ir būtiska nozīme. Mērķis ir skaidri nodefinēt kvalitātes prasības.

Konsultatīvās Padomes viedoklis par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas Stratēģisko rīcības plānu 2021.gadam:

Konsultatīvā Padome atbalsta Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas Stratēģisko rīcības plānu 2021. gadam.

2. Dažādi informatīvi jautājumi

R. Irklis norāda, ka viens no Konsultatīvās padomes uzdevumiem ir sniegt komentārus par politikas izstrādi, īstenošanu un attiecīgo normatīvo aktu plānošanas dokumentu sagatavošanu regulējamās nozarēs, un aicina kopīgi vienoties par turpmāko sadarbības formu 2021.gadā.

Klātesošie padomes locekļi vienojas operatīvi apmainīties ar informāciju elektroniski un „WhatsApp” grupā, bet par kritiskiem, stratēģiski nozīmīgiem jautājumiem rīkot sanāksmes.

Iebildumi no klātesošajiem par šo priekšlikumu nav saņemti.

R. Irklis norāda, ka tiks turpināts darbs pie Stratēģiskā rīcības plāna 2021. gadam un tiks definēti visi mērķi, kā arī pirms Stratēģiskā rīcības plāna apstiprināšanas Konsultatīvajai padomei būs iespēja iepazīties ar dokumentu un sniegt komentārus.

Klātesošie vienojas Konsultatīvās padomes priekšlikumus, kas netika minēti, vai sanāksmes laikā radušos jaunus priekšlikumus iesniegt līdz 2020.gada beigām.

Sanāksmi Nr.2 beidz pulksten 15.00

Konsultatīvās padomes vadītāja vietnieks

Kaspars Rumba

Konsultatīvās padomes sekretariāta pārstāve

Ieva Lezdiņa

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU